

BYFORNYELSESPROGRAM FOR NEXØ

INDHOLDSFORTEGNELSE

AFSNIT 1 – MÅLSÆTNING, BAGGRUND OG PROCES

Side 5

Målsætning	side 5
Områdefornyelsen	side 5
Proces	side 5
Idékontor og åbne borgermøder	side 6
Udfordringer og potentialer	side 7

AFSNIT 2 – INDSATSOMRÅDER

Side 10

01 Branding og kommunikation	side 10
02 Sammenhæng og aktiviteter mellem bymidte og havn	Side 11
03 Strand- og havnepromenade med vandaktiviteter	side 14
04 Kultur- og medborgerhus	side 16
05 Center- og trafikplanlægning	side 17
06 Nexø Torv	side 18
07 Tilflytning til Nexø – nye boligprojekter	side 19

AFSNIT 3 – BUDGET OG FINANSIERING

Side 20

Samlet budget og tidsplan	side 20
Aktiviteter pr. år	side 21
Finansiering	side 22

AFSNIT 4 – ORGANISERING

Side 23

Arbejdsgrupper	side 23
----------------	---------

AFSNIT 5 – NEXØS BYHISTORIE KORT FORTALT

Side 25

Fikseriet voksede i Nexø	Side 26
Nexø i dag	side 27

Bornholms Regionskommune arbejder aktivt med områdefornyelse for at skabe og sikre gode boligsociale forhold i øens byer og landsbyer. Sigtet er at give byerne et løft, så iboende potentialer udvikles og nye visioner for bosætning og erhverv realiseres.

Områdefornyelse er en 5-årig helhedsorienteret byudviklingsindsats, som administreres og faciliteres af kommunen. Det overordnede formål er at støtte en positiv udvikling i de lokale samfund i samarbejde med byens borgere, erhvervsliv, foreninger og institutioner for at gøre lokalsamfundene mere attraktive for bosætning og private investeringer.

Statens midler til områdefornyelse skal matches med tilsvarende midler fra kommunen. Bornholms Regionskommune har afsat 749.000 kr. i 2018 og 649.000 kr. de 4 efterfølgende år til øens områdefornyelsesprojekter. Derudover er det nødvendigt, at der arbejdes aktivt med fundraising og tiltrækning af investorer for at realisere de visioner, som er en del af områdefornyelsen. Derudover arbejdes der aktivt med fundraising og tiltrækning af investorer for at realisere de visioner, som er en del af områdefornyelsen.

Områdefornyelsens overordnede afgrænsning, der indeholder alle de delområder og nedslagpunkter, som præciseres under de særskilte indsatsområder.

BYFORNYELSESPROGRAM FOR NEXØ

AFSNIT 1 – MÅLSÆTNING, BAGGRUND OG PROCES

Målsætning

Den overordnede målsætning for byfornyelsesprogrammet i Nexø er at understøtte og udvikle Nexø som en balanceret arbejds- og boligby med alsidigt kultur- og fritidsliv, der kan tiltrække borgere, turister og besøgende til Nexø. Udviklingen tager udgangspunkt i Nexøs havnearealer, som er Nexøs mest attraktive arealer der rummer et stort udviklingspotentiale.

Målet er:

- At udvikle Nexø havneområde til et attraktivt, levende samlingssted for alle byens borgere
- At skabe nye rammer for kulturelle – sociale -og erhvervsmæssige initiativer på havneområdet
- At udvikle Nexøs nordlige kyststrækning til et attraktivt, rekreativt mødested for alle byens borgere
- At sikre sammenhæng mellem bymidten og havneområdet
- At sikre forbedrede trafik- og parkeringsforhold
- At forskønne byens torv
- At muliggøre igangsætning af nyt boligbyggeri på attraktive byggegrunde

Områdefornyelsen

Med et målrettet byfornyelsesprojekt i Nexø vurderes der at kunne gøre en forskel og støtte op om den igangværende udvikling og den optimisme blandt lokale ildsjæle som i disse år blomstrer op. Områdefornyelsen kan bidrage til at skabe liv og udvikling og styrke et levende lokalsamfunds fremtid i Nexø. Ved at igangsætte initiativer som fx aktiviteter langs kysten, omdannelse af havnearealer samt skabe sammenhæng mellem en forskønnet bymidte og havnen og igangsætte kulturelle og sociale initiativer vil byens særkende kunne styrkes og være med til at tiltrække nye borgere og arbejdspladser.

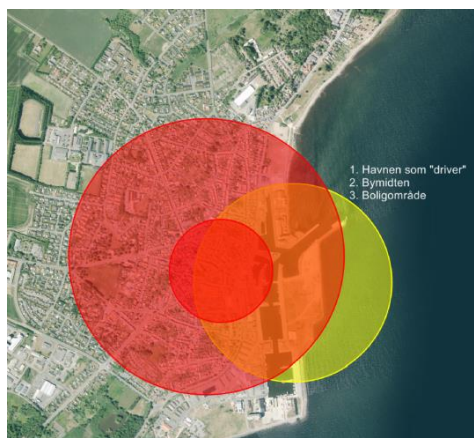
"NEXØ MOLE"

Den 14. maj 2018 modtog Bornholms Regionskommune tilsagn fra Trafik -, Bygge- og Boligstyrelsen om reservation af investeringsramme til områdefornyelse på i alt 1.578.971 kr., hvoraf kommunens andel udgør 50 %. Kommunalbestyrelsen besluttede den 28. juni 2018 med baggrund i den igangsatte udviklingsproces i Nexø at udpege Nexø til områdefornyelse og den xx xx 2018 blev nærværende byfornyelsesprogram vedtaget. Programmet opfylder kommunalbestyrelsens budgetmål 2019: ØEPU-06 og KBU-05.

I kommunalbestyrelsens "Aftale om budget for 2018" blev der afsat 75.000 kr. til igangsættelse af en proces for udvikling af Nexø. Anledningen til kommunalbestyrelsens aftale var en fremlæggelse af projektet "Nexø Mole" fra Nexø Havn og et stort ønske fra borgere og erhverv om en styret og fokuseret udvikling af Nexø by og havn. Processen bestod i, at en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra byens store foreninger og interessenter, herunder Østtinget, Erhvervsgruppe Øst, Østbornholms Turistforening, Nexø Borgerforening, Nexø Havn A/S og kommunens administration gennem en møderække i oktober, november, december 2017 og januar 2018 har arbejdet på et oplæg til en strategi med ønsker til udviklingen af Nexø.

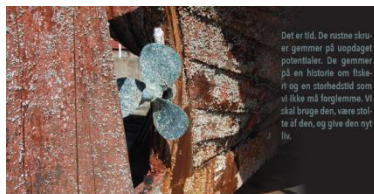
Proces

Bornholms Regionskommune lægger vægt på en aktiv borgerinddragelse. For at sikre en bred lokal forankring i Nexø's erhvervs-, kultur- og fritidsforeninger er foreningerne i Nexø i fællesskab blevet enige om hvilke udviklingstiltag, der skal prioriteres i udviklingen af Nexø. På baggrund af borgerprocessen blev der i marts 2018 vedtaget en strategi for udviklingen af Nexø som danner grundlag for områdefornyelsesprogrammet og giver forslag til, hvordan Nexø's potentialer udnyttes og udvikles samt hvordan der kan arbejdes med byens udfordringer.

Idékontor og åbne borgermøder

Det blev i borgerinddragelsesprocessen besluttet at oprette et idékontor med det formål at engagere alle interesserede borgere til at deltage i planlægningen af områdefornyelsen og bidrage til processen. Det er en ny form for borgerinddragelse som alternativ til traditionelle borgermøder. Idékontoret holdt åbent to onsdage den 15/1 2018 og 22/1 2018, hvor borgere kunne komme med idéer og input til Nexø's udvikling, se arbejdsgruppens arbejde på plancher og kort over Nexø samt tale med Nexø's foreninger og kommunens administration. Inddragelsesmøderne var en succes med ca. 60 besøgende ved hvert arrangement. Borgerne har reageret positivt på, at kunne blive hørt og give deres meninger til kende på en uformel og hyggelig måde. Der kom i alt 108 input fra de to møder. Borgernes idéer har form af alt fra hånd tegnede skitser og plancher til gennemarbejdede projektidéer, statements og udsagn. Der var bl.a. idéer som badestrand, havnepark, attraktion til turister om vinteren fx vandland eller svømmebad med akvarium, shelters, værksteder, kulturhus, legeplads, verdens længste bænk, kunst- og kultursti, at åbne op for de grønne attraktive områder rundt om Nexø, biograf, husbåde og fartdæmpning af Sdr. Landevej. Alle input er dokumenteret og har indgået i arbejdet med dette byfornyelsesprogram. Der er ønske om, at idékontoret som princip fortsætter og kan danne en fysisk base for udviklingen af Nexø i den videre byfornyelsesproces.

VELKOMMEN TIL NEXØS IDEKONTOR

Velkommen til Nexø Idekontor

Har du ideer til, hvordan du by skal udvikle sig? Drømmer du om et helt særligt projekt, eller synes du der mangler noget i Nexø? Kom og giv os feedback, skriv ideer, stil input og få en snak med foreningerne i Nexø.

Foreningerne i Nexø arbejder i samarbejde sammen med Bornholms

Regionkommune på at formulere en strategi for udviklingen af Nexø, som skal afvikles til politikkens dag 28. januar. Vi ønsker derfor foreningerne i Nexø at komme med input og ideer.

Nexø Idekontor åbner

Onsdag den 10. januar kl. 15-18
og igen
Onsdag den 17. januar kl. 15-18.

Adresse: Sølvhønen 2C

Udfordringer og potentialer

I løbet af processen er Nexø's udfordringer og potentialet blevet defineret. Nexø er Bornholms næststørste by, Østbornholms gamle hovedstad og Bornholms største fiskerihavn. Efter en årrække med stagnation primært på grund af nedgang i fiskeriet er Nexø nu i udvikling med tilflyttere og iværksættere, nye cafeer og butikker. Med fiskeriets nedgang er der åbnet op for et stort udviklingspotentiale i forhold til en rekreativ adgang til havnen og vandet samt udvikling af havneområdet.

Havneområdet omfatter nogle af Nexø's mest attraktive arealer - arealer, der er enestående på Bornholm. Der er en forståelse for, at disse arealer skal behandles i overensstemmelse med deres værdi og til gavn for hele byens og øens fremtid. Dette kræver langsigtet politisk strategi, hvor diverse tiltag herunder lokalplaner bør udvikles i overensstemmelse med de overordnede visioner. Nexø havn skal fortsat fungere som fiskeri-, erhvervs- og trafikhavn i dele af havnen. Bynære arealer, der ikke længere anvendes til havnerelaterede formål i forbindelse med nedgangen i fiskeriet, byomdannes og anvendes f.eks. til attraktive boligområder, liberalt erhverv, kultur- og fritidsinstitutioner og rekreative områder.

Nexø's udviklingsmuligheder hænger også sammen med byens historisk betingede funktion som handels- og servicecenter. Byen rummer et stort udbud af dagligvare- og udvalgsvarerforretninger, som tiltrækker kunder fra hele det østlige Bornholm. Udviklingen i byen kan medvirke til, at der sikres et større udbud af arbejdspladser, detailhandel, og offentlig og privat service for omkringliggende mindre byer og landområder.

Byfornyelsesprogrammet tager udgangspunkt i nedenstående definerede potentialer og udfordringer:

- Potentiale i at udvikle Nexø's havneområde og udnytte Nexø Havns nordlige område med Nexø Mole projekt som driver for udviklingen i hele Nexø ved at udvikle havneområdet til et rekreativt og funktionelt område.
- Potentiale i at Nexø's attraktive placering langs kysten udnyttes både rekreativt og til udvikling af attraktive boligområder.
- Manglende sammenhæng mellem bymidte og havn. Der er potentiale i at placere kommunale funktioner sammen med aktiviteterne på havnen, da dette kan være medvirkende til at havnen og byen, både fysisk og mentalt bringes tættere på hinanden og sammenhængen i byen skabes.

- Mangel på et moderne og fleksibelt samlingssted for byens borgere, hvor både yngre og ældre målgrupper kan mødes til aktiviteter
- Nexø har en udfordring i forhold til de tomme bygninger på Torvet og byens detailhandel. Der er et potentiale i at fastholde detailhandel i bymidten og skabe liv på Torvet samt aktivere de tomme bygninger
- Trafikmæssige udfordringer og udfordringer med parkering. Sdr landevej er på nuværende tidspunkt en barriere i forbindelsen mellem bymidten og havnen, hvor biler kører igennem byen i høj fart.
- Negativ befolkningsudvikling. Nexøs tilflytning har de sidste mange år stået stille, og der er nu stigende tilflytning til Bornholm generelt og efterspørgsel efter boliger, hvilket også mærkes i Nexø.
- Udfordring i at besøgende i Nexø kun stopper for at handle ind, der er mangel på overnatningsmuligheder og tilbud til turister. Derfor er der et stort potentiale i at udvikle en brandingstrategi og en handlingsplan for Nexø i forhold til at kunne tiltrække turister og andre besøgende fra hele Bornholm.

Med en målrettet og kvalificeret planlægning kan potentialerne udnyttes og udvikles i en retning, således at Nexø fremover kan fungere og leve som en hel by, der kan tiltrække nye borgere og arbejdspladser.

Afgrænsning af området

Området er afgrænset som vist på s. 4 - og i mindre udgave nedenfor – og omfatter ca. 10 km². Det udvalgte område er stort og rummer de prioriterede indsatsområder, som hver især har en afgrænsning, der beskrives nærmere under hvert indsatsområde.

Mod nord er området afgrænset af Ibskervej og boligudviklingsområdet, som i daglig tale kaldes for Bakkebyen. Langs kysten følger afgrænsningen kyststrækningen fra den nordligste del ved Nexø Kajakklub og mod syd ved Nexø Mole og videre sydpå langs havnearealerne og Sdr. Landevej til Martin Andersen Nexø Vej og området omkring Møbelfabrikken. Området omfatter ligeledes størstedelen af den ældre bymidte, hvor tovet, museerne og de mindre baggårde samt området hvor detailhandlen ligger.

AFSNIT 2 – INDSATSOMRÅDER

01: Branding og kommunikation

Målsætning

Der igangsættes en åben og inddragende branding proces, hvor brand/profil, målgrupper, værdier mv. fastlægges. Processen forankres hos byens borgere og erhvervsliv.

Med fiskeriets nedgang er der åbnet op for et stort udviklingspotentiale i forhold til en rekreativ adgang til havnen, vandet og kysten i Nexø. Der er behov for at skabe en ny fortælling om Nexø og bære identiteten omkring byens rige fiskerihistorie ind i fremtiden og vende det til noget positivt. Nexø vil atter vende sit ansigt mod vandet. Havnen og kysten vil atter blive byens pulserende hjerte som centrum for aktivitet, sundhed og fællesskab i en ny fremtid, hvor fiskeriet ikke længere er byens samlingspunkt. Besøgende i Nexø stopper i dag kun for at handle ind, og der er mangel på overnatningsmuligheder og tilbud til turister. Brandingen skal være med til at fortælle historien om optimisme og opgangstid i Nexø, om det rå og kantede miljø, hvor der er plads til at nye, cutting edge initiativer kan blomstre op. Nexøs udvikling indenfor glas og keramik samt iværksætterhuset Møbelfabrikken skal også tænkes med ind i en fremtidig branding af byens kvaliteter.

Brandingprocessen skal fastlægge og udvikle en profil for Nexø, der kan udvikle byens identitet og særkende og være med til at brande byen og gøre den attraktiv for tilflyttere, turister og besøgende.

Kommunikation

Der skal ligeledes iværksættes en kommunikationsstrategi som understøtter aktiviteter i områdefornyelsen igennem hele perioden og som løbende justeres og følges op. Der er fra Nexø by og foreninger ønske om en bred borgerinddragelse og løbende information og kommunikation om udviklingsprocessen for at skabe størst mulig forankring af projekterne. Der kan i kommunikationsstrategien igangsættes aktiviteter som

- Nyhedsbreve
- Sociale medier
- Informationsområde med fysiske informationsstandere/plancher på havnen
- Idékontoret med arrangementer, møder og events.

Succeskriterier

- Nexø brand/profil er udviklet
- Nexøs profil/brand er forankret lokalt
- Der er gennemført mindst to af aktiviteterne i kommunikationsstrategien og en event under områdefornyelsen

02: Sammenhæng og aktiviteter mellem bymidte og havn

Målsætning

Med udgangspunkt i de private og kommunale investeringer i udviklingen af Nexø Mole og Nordfiletgrunden gennemføres en proces som skal munde ud i en sammenhængende plan for Nexø's nordlige kyststrækning, Nexø havn og forbindelse til Nexø bymidte. Planen skal indeholde aktiviteter og sikre fysiske sammenhænge mellem udviklingsprojekterne. Aktiviteterne skal skabe liv på havneområdet, eksisterende potentialer som fx Nexø's museer og attraktioner skal synliggøres og være med til at skabe forbindelse til aktiviteterne på Nexø Mole.

Processen forankres hos byens borgere, erhvervsliv og havnens brugere og udvikles i tæt samarbejde med havnens interessenter.

Havnens industrielle og rå karakter samt store volumener og funktionstømte bygninger og bassiner giver mulighed for rum til nye, spændende og alternative anvendelsesmuligheder. Mange af bygningerne er ejet af Nexø havn og private investorer og rummer i dag bl.a. café, bar, udstilling, designere, iværksættere, lagerlokaler og produktion af forskellig slags. Nogle bassiner bruges fortsat af erhvervsfiskere og fiskeindustri i fx virksomheden FishPro, andre er indrettet til joller og gæstesejlere samt Polensfærgen som ankommer med mange turister i sommersæsonen og har mulighed for rekreative aktiviteter.

Sammenhængen mellem by og havn kan forstærkes fx ved en opgradering/omlægning og/eller videreførelse af Skippertorvet, trafikdæmpning af Sdr. Landevej og bedre forbindelse fra Torvet via Toldbodgade, Strandgade og stræde ved In House. Sammenhængen kan skabes på forskellig vis med fx shared space fra Torvet, Toldbodgade og langs Sdr Landevej, markering i belægninger, med ny sammenhængende gadebelysning eller anden form for belysning, beplantningsforløb eller andre former for løsninger.

På de åbne borgermøder blev der peget på forskellige aktiviteter og anlæg, for eksempel:

- Forlængelse af Skippertorvet med kunstværk og bænke
- Verdens længste bæk, kunstnerprojekt, fx i forbindelse med skulpturparken
- Dansescene på kajen om sommeren
- Flydebro til isætning af kajakker
- Bungalows i havnen
- Vandsport
- Bowlingbane/bowlinghal
- Brolægning fra Torvet til Skippertorvet
- Havnerundfart
- Køb af frisk fisk på kajen
- Fisketure
- Kunst- og kultursti
- Grønt område med bænke
- Udsmykning af silo

Hvilke aktiviteter eller anlæg der gennemføres under områdefornyelsesprojektet bliver besluttet i processen og tager udgangspunkt i sammenhængen mellem bymidte og havn samt det nærværende program.

Succeskriterier

- Plan for sammenhæng mellem bymidte og havn er udarbejdet i tæt samarbejde med private og kommunale investeringsprojekter på Nexø Mole samt Nordfiletgrunden og Nexøs nordlige kyststrækning
- Koordinering af aktiviteter og fysiske sammenhænge er igangsat og foregår løbende gennem hele områdefornyelsen.
- Et – to projekter er gennemført og anlagt på havneområdet

Der er en risikofaktor i at udefrakommende investeringer ikke tager udgangspunkt i sammenhængen. Moleprojektet ses som en vigtig driver i udviklingen af hele havneområdet og den kommunale investering i bibliotek og borgerservice på havnen afhænger af projektets samlede realisering.

03: Strand-og havnepromenade med vandaktiviteter

Målsætning

På kyststrækningen fra Nexø havneindløb og nordpå til Nexø Kajakklub etableres en forkastning i havet som skaber et roligt vandområde bag forkastningen. Dette vil skabe muligheder for et rekreativt område med bade faciliteter, vandaktiviteter, opholdsaktiviteter og promenade til glæde for alle byens borgere.

På de åbne borgermøder blev der peget på kyststrækningen som et af de bedste steder, der i samspil med aktiviteterne på Nexø Mole kan blive byens nye samlingssted ved vandet. Aktiviteter som fx havnebad, badestrand, vinterbad og sauna, strandpark, kajakstøttepunkter, udendørs træningsredskaber og optimistjollesejls blev nævnt. Arbejdsgruppen for forkastning og strandpark er gået videre med udviklingen af idéerne til kyststrækningen og har fået udarbejdet en visionsskitse i samarbejde med rådgiver og arkitekt Dan Hasløv fra Hasløv & Kjærsgaard som rummer mulighederne. Arbejdsgruppen har endvidere påbegyndt arbejdet med fondssøgning til projektet og står overfor at tage fat på myndighedsarbejdet i samarbejde med Kystdirektoratet samt afdækning af projektets realisering i forhold til juridiske og driftsmæssige spørgsmål.

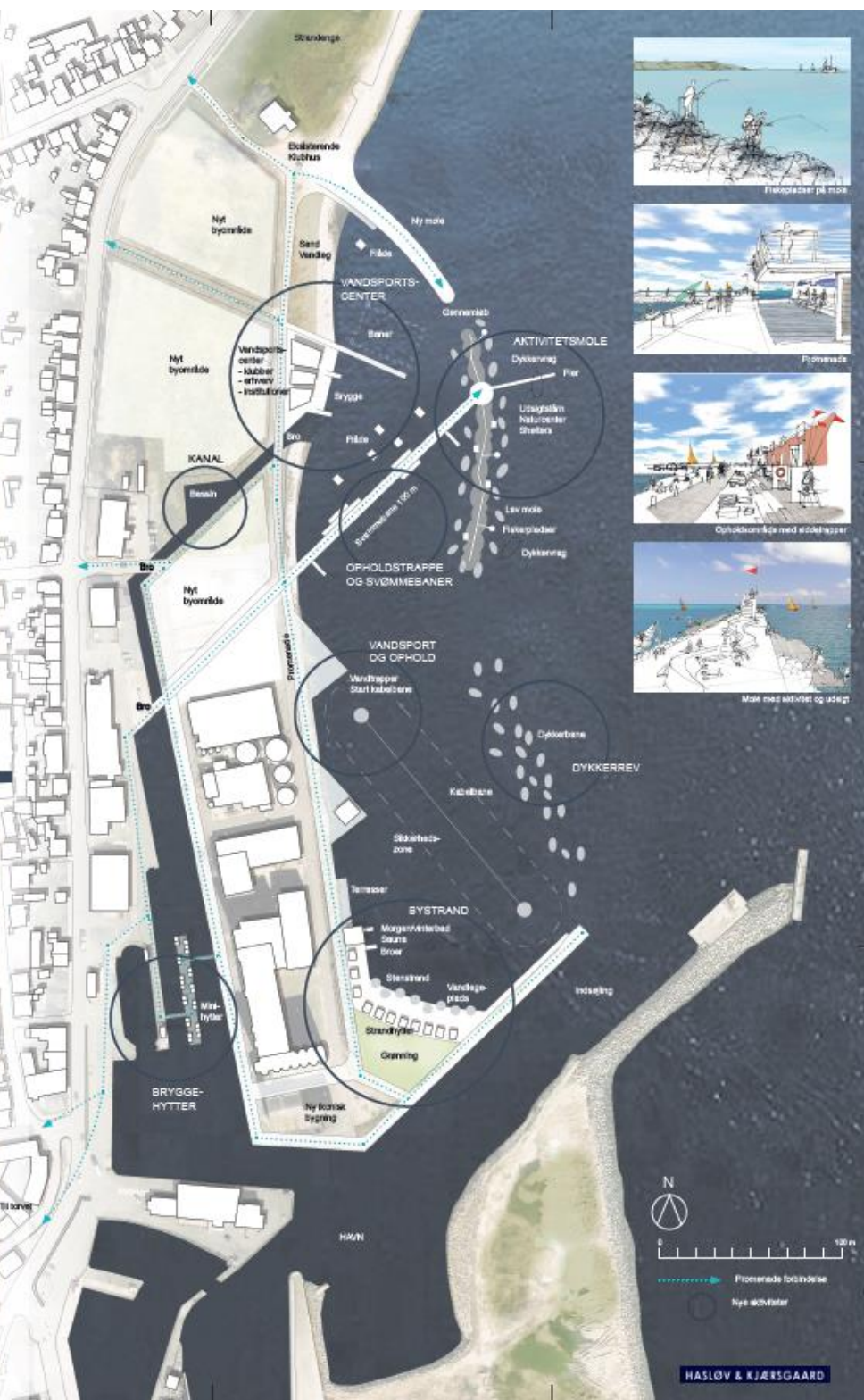
Drift af aktiviteterne

Der skal frem mod projektets realiseringsfase arbejdes på at afdække og løse juridiske og driftsmæssige spørgsmål. Løsningerne skal findes i samarbejde med havnens interessenter, investorer, foreningslivet og Bornholms Regionskommune. Foreningsaktiviteterne vil som udgangspunkt drives af de enkelte foreninger i samarbejde med Bornholms Regionskommune samt havnens interessenter.

Succeskriterier

- Forkastning er anlagt
- Foreningsaktiviteter er igangsat, og der er fundet en bæredygtig løsning på driften af aktiviteterne
- Et nyt rekreativt mødested for hele byen, besøgende og turister bliver en succes og sætter Nexø på landkortet

NexøHavn | Visionsskitse

Visionsskitse for strand og havnepromenade med vandaktiviteter udarbejdet af Hasløv & Kjærsgaard, juni 2018.

04: Kultur- og medborgerhus

Målsætning

Der etableres et moderne multianvendeligt kulturhus med mødelokaler for foreningslivet, teater- og koncertsal og fælles aktiviteter til gavn for Nexø's borgere, besøgende og turister. Kulturhuset udvikles i tæt sammenhæng med bibliotek og borgerservice på Nexø havn med henblik på fælles faciliteter og mest mulig synergi mellem de to funktioner.

Nexø er et af de byområder på Bornholm, hvor der mangler et moderne attraktivt samlingssted for kulturlivet bredt set, hvor såvel ældre som unge kan mødes til aktiviteter. Arbejdsgruppen for udviklingen af kulturhuset har peget på en bygning på Nexø havn, der ligger ved siden af den bygning, hvori der planlægges at placere Nexø bibliotek og borgerservice. Bornholms Regionskommune har givet tilsagn om at flytte bibliotek og borgerservice fra nuværende placering i byen til molen, når investeringsprojektet med hotel, restaurant og markedshal realiseres. Bygningen hvori kulturhuset skal indrettes er i nuværende form et råhus som kræver istandsættelse og indretning til multifunktionelt kulturhus. Bygningen ejes i dag af DLG, og arbejdsgruppen har fået tilbud på købspris. Bygningen har en særdeles attraktiv beliggenhed ved vandet og vil være med til at skabe synergi mellem aktiviteterne på molen og aktiviteterne i strandparken. Arbejdsgruppen har planlagt at stifte en forening for kulturhusets udvikling og er i gang med forberedelserne til et inspirationsmøde og en stiftende generalforsamling.

Der igangsættes en proces, hvor muligheder for ejerskab og brugsret afklares med en realistisk driftsorganisation og økonomi. Ligeledes igangsættes en proces med præcisering af behov, krav til indretning samt funktioner, skitseproces og fundraising.

Succeskriterier

- Kulturhusforening er stiftet og har igangsat arbejdet med udviklingen af kulturhuset
- Lokaler er etableret og kultur- og medborgerhus er indrettet
- Sociale og kulturelle aktiviteter er igangsat
- Synergi mellem bibliotek og borgerservice samt aktiviteter i strandpark er opnået

05: Center -og trafikplanlægning

Målsætning

Der lægges en plan for byens trafikstruktur. Forbindelser og trafikplanlægning tager udgangspunkt i sammenhængen mellem Nexø havn og bymidte samt forskønnelsen af Nexø Torv.

I borgerprocessen blev der mange gange nævnt ønske om en sænkning af hastigheden langs Sdr. Landevej samt forbedrede løsninger på parkeringsforholdene i byen. Der blev ligeledes gjort ønske om en rundkørsel på Sdr. Landevej i krydset ved Netto for at lette trafikken i dette område.

Der igangsættes en proces med en ny trafik- center- og parkeringsplan for Nexø med fokus på at samle bymidten og frigøre arealer til parkeringspladser i fx baggårde og lign. udenom bymidten men med nærhed til funktioner både i bymidte og på havnen. Sdr. Landevej er hovedfærdselsåren og opleves på nuværende tidspunkt som en barriere mellem havneområdet og bymidten. De centralt beliggende byrum er præget af kørende trafik og parkerede biler.

Succeskriterier

- Trafik-, center- og parkeringsplan for Nexø er udarbejdet
- Trafik-, center- og parkeringsplan for Nexø er politisk vedtaget
- Lokal forankring er opnået via offentlige møder, workshops mv.

06: Nexø Torv

Målsætning

Med udgangspunkt i Trafik- Center- og parkeringsplanen for Nexø opgraderes og forskønnes byens torv, således at der skabes bedre plads til udendørs ophold i sommerhalvåret/hele året. Målsætningen er også at arbejde for at de tomme bygninger på torvet bliver anvendt til detailhandel eller andre formål med udadvendt karakter til gavn for bylivet på torvet.

Torvet skal fremstå som et sammenhængende område, og der skal skabes sammenhæng og forbindelse til havneområdet via Torvegade, Strandgade og Skippertorvet. Sammenhængen kan have karakter af belægning, beplantning, belysning eller andre former for visuel eller fysisk karakter. Nexø Borgerforening har nedsat en torvegruppe som arbejder med visionerne for torvets udvikling,

På hvilken måde torvet forskønnes og på hvilken måde sammenhængen mellem torvet og havneområdet skabes vil blive afklaret og prioriteret i løbet af processen.

Succeskriterier

- Torvet er forskønnet og funktionsforbedret
- Der er skabt sammenhæng fra torvet til havneområdet

07: Tilflytning til Nexø – nye boligprojekter

Målsætning

I borgerinddragelsesprocessen blev det prioriteret at et af indsatsområderne i byfornyelsen skal være at arbejde for en tilflytning til Nexø med udgangspunkt i de eksisterende udviklingsområder, der er i byen. Målsætningen er derfor at igangsætte og udvikle de attraktive boliggrunde, således at Nexø bliver attraktiv for tilflyttere.

Der mangler nye typer af boliger for at skaffe tilflyttere til byen. I borgerprocessen blev der nævnt interesse for bofællesskaber for fx seniorer som vil kunne frigøre attraktive parcelhuse og påvirke beboersammensætningen. Der er generelt en positiv udvikling i tilflytningen til Bornholm og til kysten på Bornholm. Tal viser at 60 % af Bornholms befolkning bosætter sig 1 – 3 km fra kysten. Nexø ligger attraktivt ved kysten og har stort potentiale for at tiltrække tilflyttere. Der er attraktive boliggrunde omkring byen. Det nordlige havneareal, Nordfiletgrunden, er solgt til en privat investor, som arbejder aktivt på en plan for området. Grunden er udlagt til blandet byområde og kan derfor bebygges til helårsbolig- eller fritidsboligformål samt erhvervsformål. Boliger i lav bebyggelse med udsigts kiler ud mod vandet samt studieboliger og sammenhæng med strandpromenade og sandstrand må tages med i overvejelserne.

Nexø Centrum er tæt udbygget, og der er ikke mange muligheder tilbage for at omdanne eller udbygge med nye boliger i det område. Der findes ledige byggegrunde i yderligt beliggende parcelhuskvarterer, men interessen for den type traditionelle parcelhusbyggegrunde har ikke været så stor de senere år. Der blev i tidligere planlægning arbejdet med en udbygning af byen mod nordvest i et kommunalt ejet område på bakken ved Ibskervej, hvor det er muligt at skabe attraktive byggegrunde med udsyn over byen og havet og med god adgang til nærliggende rekreative områder.

Der igangsættes en proces med fornyet fokus på boligudvikling på det kommunale areal på Ibskervej med henblik på at fremme den mulige attraktive udvidelse af Nexø bolig by fx med en model for kombineret senior/familieboliger som også kan give mulighed for at skabe udvikling i Nexøs boligsammensætning.

Succeskriterier:

- Nexø's attraktive boligområder igangsættes
- Nexø opnår status som attraktiv boligby for tilflyttere

AFSNIT 3 – BUDGET, FINANSIERING OG TIDSPLAN

Samlet budget og tidsplan

	Aktiviteter i Projektperioden 2018-2022	Budget	BRK andel	Ministeriets andel	Fonde/Privat andel	År
00	Projektadministration					
	Borgerinddragelse, projektstyring og projektlederløn	1.672.382	836.191	836.191		2018- 2022
01	Branding og kommunikation					
	Brandingsstrategi, workshop, aktiviteter mv	100.000	50.000	50.000		2019 - 2022
02	Sammenhæng og aktiviteter ml. bymidte og havn					
	Projektering af aktiviteter, anlæg mv. på havneområdet	825.000			825.000	2020
	Aktiviteter, anlæg og opholdsmuligheder på havneområdet, Skippertorvet, dokområde mv.	5.500.000			5.500.000	2020 - 2022
03	Strand – og havnepromenade med vandaktiviteter					
	Rådgivning, projektering, tilsyn	1.350.000	300.000	117.142		2018 - 2020
	Forkastning, etablering af rev og moler, promenade (trapper, ramper, plateau). Tilpasning efter etablering.	7.000.000	1.000.000		6.000.000	2019-2020
	Kystaktiviteter, vandsportsaktiviteter, småanlæg, bædefaciliteter	2.000.000	317.786		1.682.214	2019
04	Kultur- og medborgerhus					
	Rådgivning, projektering, tilsyn	900.000	450.000		450.000	2019 -2021
	Etablering og indretning af lokaler	6.000.000			6.000.000	2020
05	Center- og trafikplanlægning					
	Projektering af forbindelse mellem bymidte og havn, broanlæg.	525.000			525.000	2020 - 2021
	Forbindelse mellem bymidte og havn, trafik, parkering, gænger og forbindelser.	2.000.000			2.000.000	2020 - 2021
	Bro anlæg	1.500.000			1.500.000	2020
	Trafik - center- og parkeringsplan	100.000	50.000	50.000		
06	Nexø Torv					
	Rådgivning, projektering, tilsyn	150.000	75.000		75.000	2021- 2022
	Torv, indretning, omlægning	1.000.000			1.000.000	2022
I alt		30.622.382	3.078.977	1.053.333	26.490.072	

Aktiviteter pr. år

	Aktiviteter pr. år				
	2018	2019	2020	2021	2022
00					
	334.476	334.476	334.476	334.476	334.476
01					
		25.000	50.000	25.000	
02					
			825.000		
			2.000.000	2.000.000	1.500.000
03					
			400.000	125.000	
			1.000.000	1.000.000	
			1.500.000		
			100.000		
04					
	675.000	600.000	75.000		
		4.000.000	3.000.000		
		2.000.000			
05					
	50.000	450.000	300.000	100.000	
			6.000.000		
06					
				100.000	50.000
					1.000.000
	1.059.476	7.409.476	15.584.476	3.684.476	2.884.476

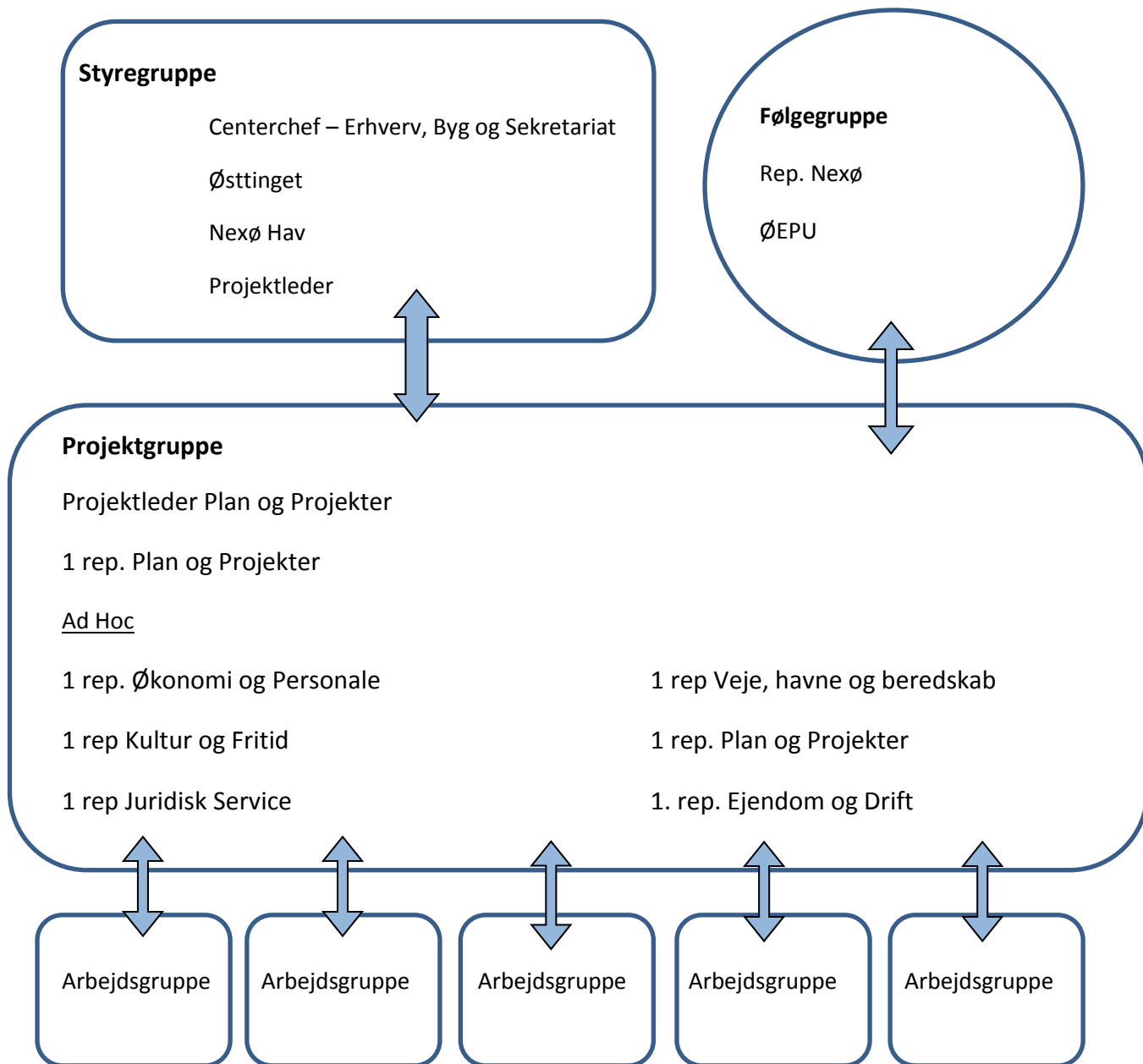
Bornholms Regionskommune har i 2018 bevilget 75.000 kr. til borgerinddragelsesproces i Nexø. I budget 2018 er der tillige 769.000 kr. reserveret til områdefornyelse i Nexø og Aakirkeby. Af disse ønskes 2/3 reserveret til Nexø (forholdstal, Nexøs budget, Aakirkebys budget). I 2019 og efterfølgende år ligger BRK's budget for områdefornyelse på 649.000 kr., hvoraf der ønskes reserveret 2/3 til Nexø. Dette resulterer i 1.790.850 kr. til områdefornyelse i hele perioden. Udgifter til projektledelse er indeholdt i projektet. Statens udmeldte områdefornyelsesramme for 2018 udgør 1.580.000 kr. 2/3 af denne ramme foreslås anvendt i Nexø.

Finansiering

År	Budget	BRK	Stat	Fonde	Private investeringer	Total	Overskud/Underskud	Noter
2018	1.059.476	75.000	75.000					
	Projektadministration, løn	167.238	167.238					
	Områdefornyelse	515.230	515.230		254.497			FLAG, bevilliget
		757.468	757.468		254.497	1.769.433	709.957	
2019	7.409.476							
	Projektadministration, løn	0	0		1.200.000			Nexø Havn A/S medfinansiering i materialer
	Områdefornyelse	440.000	440.000					
		440.000	440.000		1.200.000	2.080.000	-5.329.476	
	15.934.476							
2020	15.934.476							
	Projektadministration, løn	0	0					
	Områdefornyelse	440.000	440.000					
		440.000	440.000			880.000	-15.054.476	
2021	3.734.476							
	Projektadministration, løn	0	0					
	Områdefornyelse	440.000	440.000					
		440.000	440.000			880.000	-2.854.476	
2022	2.884.476							
	Projektadministration, løn	0	0					
	Områdefornyelse	440.000	440.000					
		440.000	440.000			880.000	-2.004.476	
		2.517.468	2.517.468				-24.532.947	

AFSNIT 4 - ORGANISERING

Byfornyelsesprojektet styres gennem en projektorganisation med en styregruppe og med rapportering til det politiske niveau.

Arbejdsgrupper

Der er på nuværende tidspunkt nedsat to borgerdrevne arbejdsgrupper som arbejder videre på følgende indsatsområder:

- 1) Udvikling af strand og havnepromenade med vandaktivitetspark
- 2) Udvikling af kulturhus på havnen

Udover et længerevarende samarbejde med de lokale arbejdsgrupper, er en række foreninger og interessenter ligeledes inddraget i processen. Projektgruppen for områdefornyelsen arbejder tæt sammen med Nexø Havn A/S, der i samarbejde med DLG, ingeniørfirmaet MOE og PLH arkitekter samt private investorer udvikler Nexø Mole projekt med en ombygning og revitalisering af moleområdet til hotel, restaurant, markedshal samt bibliotek og borgerservice. Projektgruppen arbejder endvidere tæt sammen med en privat investor på Nordfiletgrunden, som har købt grunden med henblik på udvikling af boliger. Det tætte samarbejde er med til at sikre en sammenhæng og synergi mellem de forskellige tiltag og danner baggrund for en helhedsplan for Nexø Havn.

Der er desuden taget kontakt til en række interessenter bl.a. Værftet, Frikirken, Kultur-og Fritidsforvaltningen, Glas- og keramikskolen, Pernille Bülow, Ocean Prawns, DGI Bornholm, Sejlklubben og Destination Bornholm i forhold til synergi mellem byfornyelsesprogrammets aktiviteter, kulturelle tiltag samt vandsportsaktiviteter. Der er ligeledes kontakt til Møbelfabrikken, som er Bornholms Iværksætterhus, i forhold til udviklingen af erhvervslivet.

Nexøs foreninger

Østtinget er paraplyorganisation for Østbornholms foreninger og har til formål at varetage Østbornholms interesser, og arbejde for at udvikle samfundene til at være nogle gode steder at bo og arbejde i samt at der er et godt serviceniveau på alle områder. Østtinget koordinerer lokale interesser og fælles initiativer for foreningens medlemmer og har til opgave at varetage kommunikationen mellem Østbornholm og Bornholms Regionskommune eller andre. Der er 13 foreninger som er medlemmer af Østtinget. De største er Frikirken med 1400 medlemmer, Nexø Boldklub med 1200 medlemmer, Erhvervsforeningen med 250 medlemmer. Østtinget dækker i alt ca. 3000 mennesker fra Nexø og omegn.

AFSNIT 5 – NEXØS HISTORIE – KORT FORTALT

Oprindeligt var Nexø et fiskerleje til Bodilsker sogn. Nexø blev købstad i 1346, men først i 1700-tallet voksede byen sig til det, der i dag er Nexø gamle bydel. Sandsten og sandstensens anvendelse som byggemateriale, gjorde at man i 1754 åbnede Frederiks Stenbrud, hvilket igen førte til en havneudvidelse i 1755. Det er ikke muligt med sikkerhed at fastslå kirkens alder, men muligvis er den ældste del fra 1300-tallet. Oprindeligt var kirken blot et kapel indviet til sømændenes skytshelgen Sankt Nikolaus. Murene blev 1730-31 forhøjet med 4 alen (ca. 2 m), og vinduerne fik den nuværende størrelse. Tårnet er fra 1500-tallet, og spiret med det løgformede kobbertag er sat op i 1910.

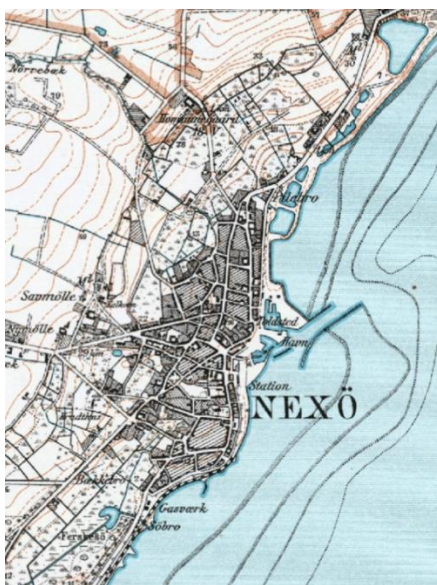
I 1800-tallet havde byen vokset sig så betydningsfuld for Østlande på Bornholm, at der i 1877 var baggrund for oprettelsen af det Østbornholmske Dampskibsselskab. Det Østbornholmske Dampskibsselskab sejlede med ruteskib hver dag fra Nexø, via Svaneke, Gudhjem, Allinge og Hasle til København og retur. Dette skabte aktivitet og vækst i byen, som forstærkedes yderligere, da jernbanen mellem Rønne-Nexø åbnede i 1900. Nexø Station blev anlagt midt i byen, hvor der nu er busstation. Ud for perronen var der 4 spor, hvoraf de 3 var samlet i en drejeskive for enden af stationen. Spor 4 fortsatte som havnespor, der havde adgang til det ene spor i den tosporede remise, som der også var adgang til fra den anden ende. Ved varehuset var der læssespor med kreaturfold, siderampe og stikspor til perronen.

Det sidste tog på Nexøbanen kørte 29. september 1968, og sporet blev senere taget op. Stationsbygningen blev revet ned i 1973, men remisen rummer nu Bornholms Jernbanemuseum, der fortæller om DBJ.

Den 7. og 8. maj 1945 blev Nexø ligesom Rønne ramt af et voldsomt russisk luftbombardement, der ødelagde ca. 750 af byens ca. 900 huse helt eller delvist. Derfor præges området omkring havnen og torvet af byggeri fra slutningen af 1940'erne, mens der længere fra bymidten stadig er hyggelige bymiljøer med gamle bindingsværkshuse.

Nexø, 1883

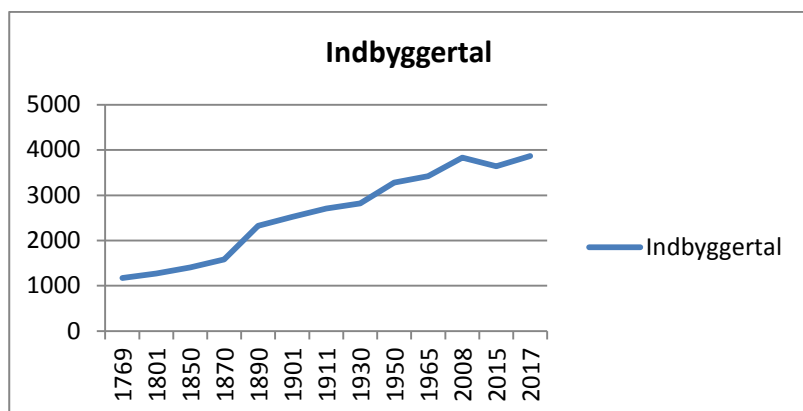

Nexø, 1930

Nexø Kommune

Med kommunalreformen i 1970 bortfaldt begrebet købstad, men Nexø blev kommunesæde i Nexø Kommune, der omfattede købstæderne Nexø og Svaneke samt 3 omliggende sognekommuner. I 2003 sluttede Nexø Kommune sig sammen med Bornholms Amts 4 andre kommuner og selve amtskommunen og dannede Bornholms Regionskommune, der fungerede både som kommune og amtskommune indtil 2007 og også efter kommunalreformen i 2007 beholdt visse opgaver, som i resten af landet varetages af regionerne.

Nexøs indbyggertal er vokset siden starten af 1800-tallet.

Efter næringsveje fordelte folkemængden i 1890 sig i følgende grupper: 139 levede af immateriel virksomhed, 990 af håndværk og industri, 275 af handel og omsætning, 199 af søfart, 213 af fiskeri, 106 af jordbrug og 7 af gartneri, mens 191 fordeltes på andre erhverv, 35 nød almisse, 1 var i fængsel, og 166 levede af deres midler.

Ved århundredeskiftet havde byen 1 stenhuggeri, 1 jernstøberi og maskinværksted, Bornholms Falstagstens-fabrik, 1 brændevinsbrænderi, 1 ølbryggeri, 1 skibs- og bådbyggeri og 4 møller.

Da byen fik sine købstadsrettigheder hed byen Neksø. Det stammer oprindeligt fra dens beliggenhed, nemlig, på et hjørne af kysten. På Bornholmsk ofte benævnt som nakke. Byens navn har dog ofte skiftet stavemåde. I kirkebøgerne for 1688-1756 for eksempel står der både Neksø & Nexöe.

I 1997 besluttede byrådet, at Nexø skulle være den officielle stavemåde, og efterhånden er den også slået igennem på de fleste vejskilte.

Fiskeriet voksede i Nexø

Fra naturens hånd er Nexø ikke særligt velegnet som havn, men i takt med at behovet for udførsel af varer fra byen steg, blev havneanlægget forbedret og udbygget. I 1700-tallet var der behov for udførsel af store og tunge varer, nemlig sandsten fra det i 1754 åbnede Frederiks Stenbrud. Herfra blev der leveret sten til Frederiksstadens palæer og til gravsten og monumenter som fx Frihedsstøtten i København.

Ved slutningen af 18. det århundrede havde Nexø kun et 2 fod dybt, meget lille havnebassin, og byens få fartøjer måtte ligge uden for, fortøjede mellem to bolværker. Da tog befolkningen selv fat på anlægget af en havn, som ved 1810 havde en dybde af 6 fod. Dernæst anlagdes 1879 under ledelse af ingeniør H. Zahrtmann, og med 72.000 kr. i tilskud fra staten, et nyt, i sandstensgrunden udsprængt havnebassin nord for det gamle, og i 1891 forlængedes molerne, lige som der samtidig byggedes en tørdok, ligeledes under ledelse af Zahrtmann (indviet 25. januar 1892), den første kommunale tørdok i Danmark. Ud for indløbet, med 12 fod vand, lå der en omtrent 600 alen lang bølgebryder. Havnevæsenet blev bestyret af et udvalg af byrådet, der bestod af borgmesteren som formand og 4 andre medlemmer, hvoraf de to blev valgt af byrådets midte, de to uden for dette.

Havnen voksede sig gennem årene større og større, og efter bombardementet i 1945, der gik voldsomt ud over havnen, blev den gjort endnu større. Det betød, at Nexø Havn kunne blive landingssted og hjemsted for et fiskeri, der fra 1960'erne og frem efter voksede kolossalt, og gav grobund for fiskeindustrier og andre foretagende omkring havnen.

Nexø havn, 1952

Nexø Tørdok, 1870,erne

Nexø i dag

Sidst i århundredet blev fiskeriet igen mere begrænset, og Nexø skulle finde nye udviklingsmuligheder. Landbohøjskolen har i dag forskning og undervisning i akvakultur på Bornholms Lakseklækkeri på Nexø Havn. Kunstakademiets Designskole, Bornholm ligger nu også i Nexø og i Stenbrudsgården er Center for Regional- og Turismeforskning flyttet ind. I en nedlagt møbelfabrik i byens udkant samler nye virksomheder sig i et bornholmsk erhvervshus med kreativ legeplads og bæredygtighed på dagsorden, som tilbyder en lang række topmoderne faciliteter for iværksætter virksomheder i alle størrelser.

Nexø har tre museer som formidler Nexøs historie. Nexø Museum er indrettet i byens ældste bygning, der blev opført i 1796. Her fortælles om byens historie, både som fiskerleje, under besættelsen og bombardementet samt om fiskeriets storhedstid. Forfatteren Martin Andersen Nexøs barndomshjem er i dag indrettet som museum, og på havnen ligger det førnævnte jernbanemuseum.

